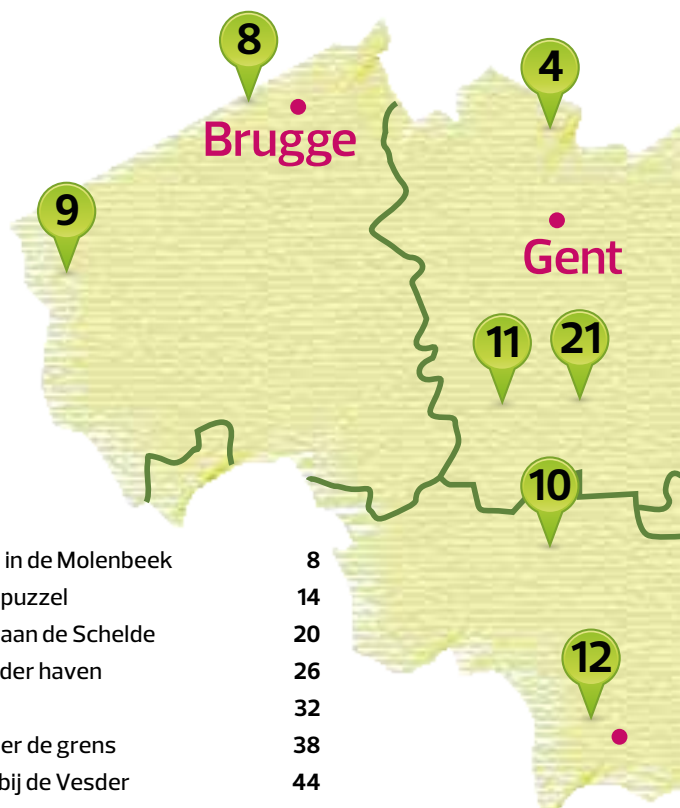

INHOUD

1	ALSEMBERG Papier scheppen in de Molenbeek	8
2	BAARLE Een grenzeloze dorpspuzzel	14
3	BAASRODE Scheepsbouwers aan de Schelde	20
4	BOEKHOUTE Vissersdorp zonder haven	26
5	BOOIEN Speelbal van de Maas	32
6	BURET De vergeten tunnel onder de grens	38
7	CHAUDFONTAINE Kuuroord bij de Vesder	44
8	DE HAAN Belle époque in de duinen	50
9	DE MOEREN Dorp onder de zeespiegel	56
10	ELLEZELLES In de ban van heksen en duivels	62
11	ENAME Grenspost aan de Schelde	68
12	LE GRAND-HORNU De ideale mijnwerkerscit�	74
13	GROOT-GELMEN Het klokhuis van Haspengouw	80
14	HAN-SUR-LESSE Het mooiste ondergrondse ommetje	86
15	HOEILAART Het glazen dorp	92
16	HOOGSTRATEN Begijnen in de Noorderkempen	98
17	HOUDENG Schipper mag ik hoger varen?	104
18	HOUWAART Wijn­dorp in het Hageland	110
19	KALMTHOUT Waar de purperen hei nog bloeit	116
20	KANNE Het rijk van de mergel	122
21	KORSELE De Bijbel wijst de weg	128
22	LEERBEEK De wieg van de stevenisten	134
23	LEOPOLDSBURG Het militaire dorp	140
24	LIERNU In de schaduw van de Dikke Eik	146
25	LILLO Verdwenen onder Scheldeslib	152

**Langs de Molenbeek stonden ooit
meer dan twintig watermolens**

Papier scheppen in de Molenbeek

1 Alseberg

De Molenbeek is zo smal dat een geoefende atleet er zo over springt. Toch heeft Alseberg veel aan deze geut water te danken. Ooit waren hier zo'n vijftien papiermolens in bedrijf langs de beek.

Bij cultureel centrum **De Meent** ❶ sla je links de Brusselsesteenweg in. Na ongeveer honderd meter kies je rechts de Witteweg. Die leidt via een trap naar de **Onze-Lieve-Vrouwekerk** ❷. Via die monumentale trap bereik je de Pastoor Bolsstraat. Je volgt deze straat in zuidelijke richting. Even verder sla je rechtsaf en steek je vervolgens de Brusselsesteenweg over.

Voor het dorp dat Alseberg maar is, is de Onze-Lieve-Vrouwekerk wel zeer monumentaal. Deze laatgotische minikathedraal is dan ook al eeuwenlang een bedevaartskerk met een beroemd Mariabeeld. De steile klim naar de kerk is een traditionele doortocht in de bekende wielervoer de Brabantse Pijl en de klassieker Parijs-Brussel. Vaak valt hier de beslissing in de wedstrijd.

Aan de overzijde van de Brusselsesteenweg loopt een wandelweg door het Broek naast de **Molenbeek** ❸. Volg de weg tot een splitsing en ga dan schuin

rechts. Blijf het voetpad naast de beek volgen. Dan duiken de gebouwen van de **Cartonnerie d'Alseberg** ❹ op.

De Molenbeek ontspringt in Sint-Genesius-Rode en mondt in het naburige Lot uit in de Zenne. Ze is amper acht kilometer lang, maar tussen haar bron en monding kent ze wel een verval van zeventig meter. Op meerdere plaatsen laat ze zo belangrijke stroomversnellingen optekenen. En dat je waterkracht in energie kunt omzetten, dat weten de Alsebergenaren al eeuwenlang. Langs dit deel volg je ook een kunstmatige zijarm van de Molenbeek. Die werd aangelegd om de voormalige Cartonnerie d'Alseberg en haar molen van waterkracht te voorzien.

Bij deze fabriek steek je de Molenbeek over en volg je aan de overkant, rechtsaf, een voetpad. Het leidt over de vallehelling naar de Steenweg naar Halle. Die weg stap je even rechts op. Vervolgens sla je rechts de Elsemheidelaan in.

Afstand:
6,6 km

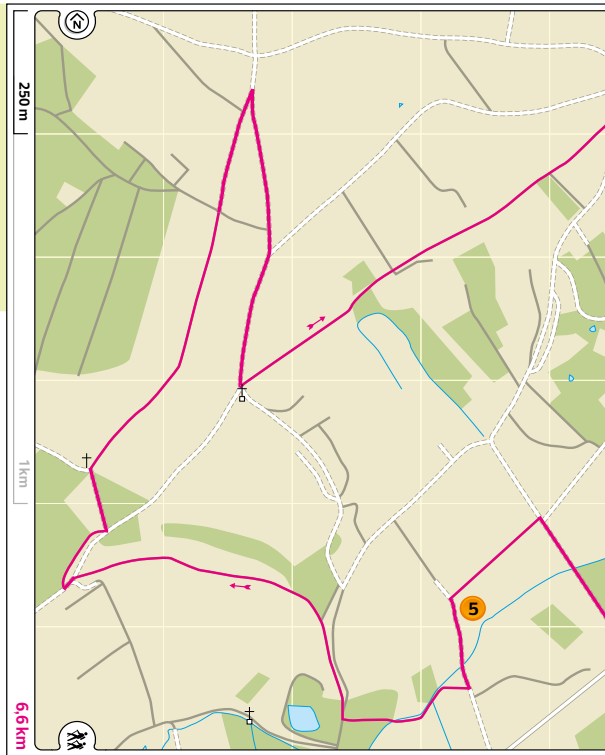
Vertrekpunt:
cultureel centrum De Meent
aan de Brusselsesteenweg

Bewegwijzering:
zeshoekige borden met inscriptie
'Herisem wandelpad'

Ondergrond:
vooral veld- en bospaden

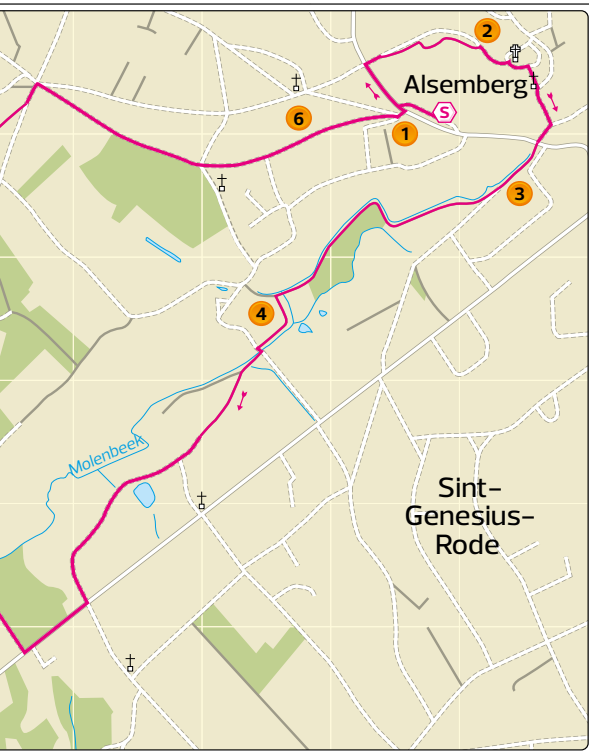
Bakermat van de papijnijverheid

De vallei van de Molenbeek in Alseberg mag beschouwd worden als de bakermat van de Belgische papijnijverheid, een ambachtelijke industrie die in de zestiende eeuw opbloede. Het gebied tussen de Zenne en het Zoniënwood telt verschillende snelstromende beken. Dat daar in de loop der eeuwen vele watermolens gebouwd werden, is logisch. In 1306 was er in Alseberg al sprake van een banmolen. Langs de Molenbeek en haar zijbeken kon je ooit meer dan 21 watermolens aan het werk zien. Zeker vijftien daarvan waren papiermolens. Ze leverden vooral papier voor het nabijgelegen Brussel. Steden zijn al eeuwen een centrum van vergaderingen en huisvesten ook talrijke archieven. De vraag naar papier was er dus altijd groot. Maar de Zenne was in Brussel toen al te vervuild om er papier te scheppen. Bijna alle papiermolens schakelden in de negentiende eeuw over op de productie van karton. Na de Tweede Wereldoorlog zakte de industrie als een kaartenhuisje in elkaar. Het handvol karton- en papierfabrieken dat nog actief is, gebruikt uiteraard niet meer de waterkracht van de Molenbeek, maar elektriciteit.

Vorbij de Molenbeek neem je links een veldweg naar de **Herisemmolen 5** aan de Fabrieksstraat.

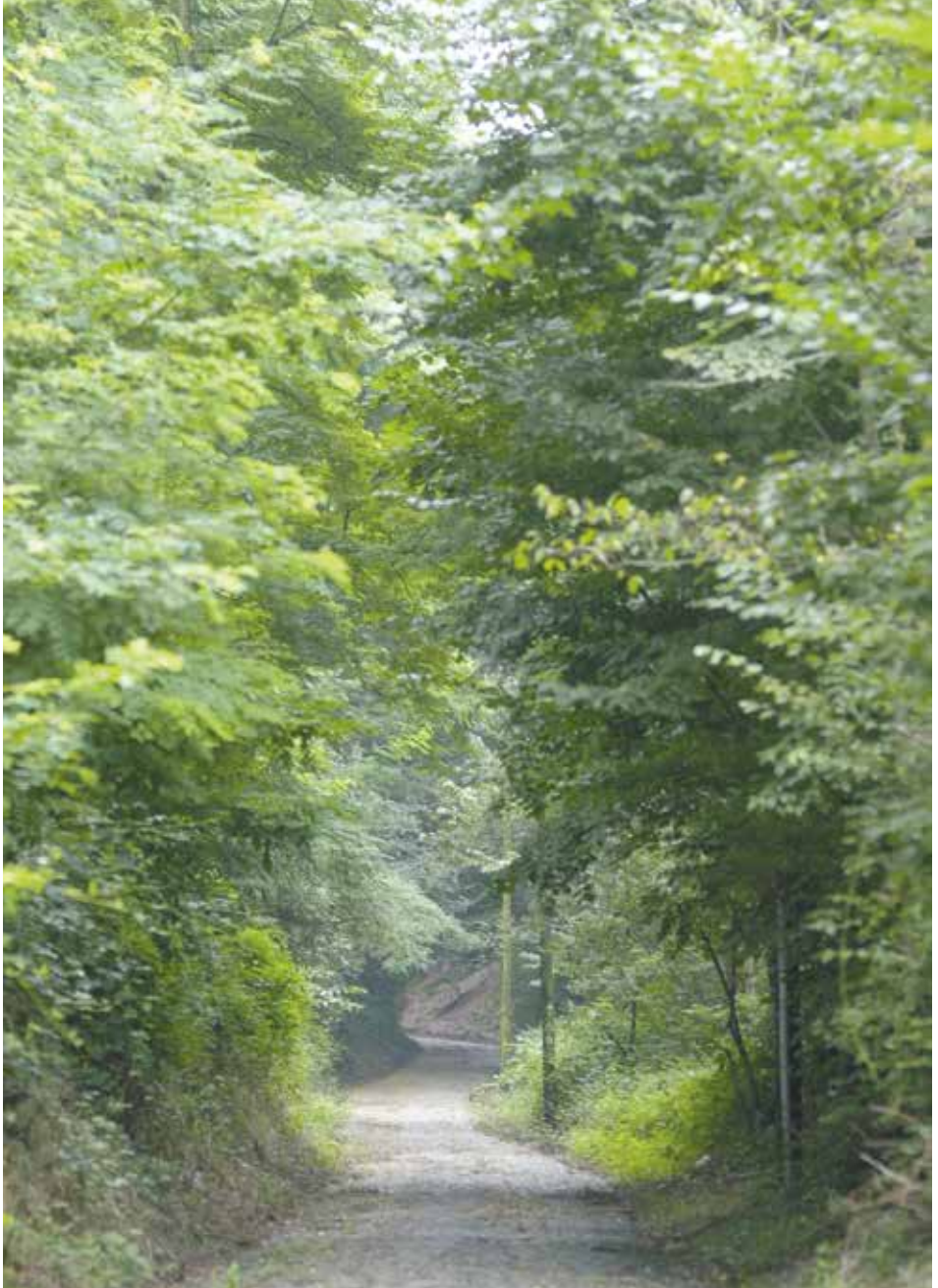
De Herisemmolen is de mooiste erfenis van de papijnijverheid in Alseberg. Als papierfabriek wordt het molencomplex niet meer uitgebraat. Maar na een fraaie renovatie is hij nu een educatief centrum voor papier, karton en aandrijftechnieken. Voordien had hij een halve eeuw staan verkommeren. De oudste archiefvermelding van de Herisemmolen dateert van 1536. In 1763 liet de toenmalige molenaar Hendrik Van den Bossche zijn dochter niet enkel huwen met ene Gillis Winderickx,

De Herisemmolen (1536) is nog steeds actief.

maar verkocht hem ook zijn molen. Die werd anderhalve eeuw eerder, in 1621, beschreven als “eenen schonen pappermoelen hebbende vier backen” (stampkuipen). De zaken gingen goed. In 1788 vroeg Winderickx toelating om een tweede rad te bouwen en een tweede schepkuip te installeren. Vanaf het begin van de negentiende eeuw werd er voortdurend gebouwd en verbouwd. In 1858 zou Gillis’ kleinzoon naast het scheppen van papier ook met de productie van handgeschept karton starten. In 1872 werd voor het eerst mechanisch karton vervaardigd en nog tien jaar later deed de stoommachine zijn intrede in het familiebedrijf. Een

derde van de toegenomen productie was nu voor de uitvoer bestemd. Zo’n zestig jaar zou de kartonfabriek een bloeiperiode kennen. De crisis van de jaren dertig bleef echter niet zonder gevolg. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog sloot de Cartonnerie Fr.-X. Winderickx definitief de deuren na vier eeuwen van activiteit. In tegenstelling tot andere papiermolens bleven de gebouwen en machines redelijk intact onder een stoflaag liggen. Vandaag blinkt alles weer als voordien. Na vijftig jaar van inactiviteit drijven de waterwielen en de gerestaureerde stoommachines de negentiende-eeuwse kartonmachines opnieuw aan.

De holle weg brengt je terug naar het vertrekpunt.

Vorbij de Herisemmolen sla je rechts een voetpad in. Dat voert je verder langs de Molenbeek. Bij de T-splitsing sla je rechts de Duvelsborreweg in. Je wandelt nu tot aan de Dikkemeerweg. Daar volg je rechts. Enkele meters verder sla je bij een driesprong linksaf. Er volgt nog een wegsplitsing, gemarkeerd door een stenen kruis onder een knotwilg en een oude eik.

Na de Duvelsborreweg geniet je van een mooi zicht op de Molenbeekvallei. Let er op de hoogteverschillen waar de Molenbeek haar snelheid aan te danken heeft. Aan je rechterzijde bevond zich vroeger de Duvelsborre, een bron die in tegenstelling tot de lager in de vallei gelegen Sint-Laureinsborre niet gekerstend werd en daar waarschijnlijk zijn naam aan te danken heeft.

Vanaf dat punt volg je de Begijnenbosweg. Deze veldweg brengt je opnieuw bij de Dikkemeerweg. Daar kies je rechts tot aan de driesprong met de Deneyerstraat. Kies daar de Herisemweg en blijf deze veldweg steeds rechtdoor volgen. Zo bereik je de Jan-Baptist Woutersstraat. Steek die over. Ga naar links en duik tien meter verder rechts de Diepestraat in. Die **holle weg 6** brengt je terug naar het vertrekpunt.

De Molenbeek heeft een verval van zeventig meter.

Dienst Toerisme Beersel
 Alsebergsteenweg 1046
 1652 Alseberg
 Tel. 02 359 16 36
www.beersel.be